

Fegl d'infurmaziun per praschuniers davart l'infecziun da HIV e dad AIDS

(Tut las mesiras da precauziun che vegnan numnadas qua sutvart protegian er cunter ina transmissiun d'epatitis B e C)

Tge è AIDS?

AIDS è il resultat d'ina infecziun cun in virus HI. Quest virus chaschuna ina deblezza da la funcziun da protecziun dal corp. Uschia è il corp expost a bleras infecziuns senza ch'el las possa cumbatter. **Il virus sa chatta: en il liquid dal sem, en il sang, en il liquid da la vagina, en il latg-mamma.** Per ch'i na dettia betg ina transmissiun, na dastgan quests liquids corporals da personas infectadas betg vegnir en contact cun la pel-mucosa u cun il sistem da las avainas d'ina outra persuna.

Tge mesiras da precauziun protegian cunter ina transmissiun dal virus HI e ston pervia da quai vegnir resguardadas?

➤ En cas da contacts sexuals

- nagin act sexual vaginal (vagina) u anal (tgil) senza protecziun
- betg prender il liquid dal sem en bucca
- nagin contact da la bucca cun il sang da menstruaziun

Nagin act sexual senza protecziun, adina cun preservativ.

➤ Cun squittar drogas

- betg barattar las squittas, duvrar mo atgnas squittas ed atgnas gughias nettas
- barattar las squittas duvradas vi da l'automat per barattar squittas (corridors da las tualettas davant la cantina e davant la sala polivalenta) cunter squittas nettas

Squittar drogas adina mo cun l'atgna squitta netta.

➤ En cas da tetovaziuns

duvrar mo atgnas gughias nettas

Senza ristga da transmissiun è

- sch'ins dovra cuminaivlamain vaschella, pusada, vaiders, sientamauns, rauba da letg, artitgels da tualetta (p.ex. savun), maschina da lavar;
- sch'ins ha contact da pel cun pel, p.ex. cun dar il maun, cun branclar u cun bitschar;
- sch'ins tutga chaussas che vegnan tutgadas da bliers umans p.ex. tegns en meds da transport publics, maniglias, daners e.u.v.;
- sch'ins dovra cuminaivlamain tualettas, bogns, saunas e solariums;
- sch'ins tussa e sch'ins starnida si per insatgi sco er il contact direct cun suaditsch, cun larmas u cun spida;
- sch'ins ha in tractament medicinal en l'ospital, tar la dentista u tar il dentist ed en instituziuns da terapia, premess che las prescripziuns d'igierna vegnan observadas;
- sch'ins lascha far tetovaziuns e piercings en studios che observan las prescripziuns d'igierna;
- sch'ins vegn piztgà d'in insect, sch'ins vegn sgriflà u mors d'in animal da chasa (ina transmissiun n'è betg pussaivla).

Apoteca da chasa/preservativs/material d'infurmaziun

- In'apoteca vegn dada a mintga praschunier tar sia entrada. Ella cuntegna: tampuns da cellulosa, Jodoplex, itg da Vita-Merfen, plasters, 3 preservativs, 6 tampons d'alcohol, fegl d'infurmaziun. Las chaussas duvradas pon vegnir remplazzadas gratuitamain tar il post da consegna da medicaments ed en la stanza da la media u dal medi. L'apoteca è persunala e dastga vegnir prendida cun sai tar la sortida.
- En la gardaroba per praschuniers en congedi dastgan vegnir prendids cun sai gratuitamain preservativs e lubrificants.
- Material d'infurmaziun davart dumondas en connex cun HIV/AIDS è expost ed avant maun en differents lieus dal stabiliment.

Consegna da squittas per consumers da drogas

- L'emprima squitta (set cun in tampon d'alcohol, cun acid d'ascorbin e cun ina soluziun da NaCl) vegn dada a quels praschuniers che prendan lur drogas en moda intravenusa en cas da lur entrada. A chaschun dal discurs d'entrada cun il servetsch social vegnan tematisadas la prevenziun cunter HIV e las drogas en il stabiliment.
- Ulteriuras squittas pon vegnir retratgas vi da l'automat cunter consegna da la squitta veglia duvrada (corridors da las tualettas davant la cantina e davant la sala polivalenta), tar la consegna da medicaments u tar il medi dal stabiliment.
- La squitta sto adina vegnir depositada en la cella en l'apoteca persunala. Squittas che sa chattan en in auter lieu vegnan allontanadas dal SAS (servetsch d'assistenza e da segirezza). En in tal cas survegnis Vus ina squitta nova mo tar la consegna da medicaments u tar il medi dal stabiliment.

Contact cun sang che cuntegna il virus HI en cas d'emprim agid

Sche la pel vegn en contact cun sang n'exista nagin privel da transmissiun, perquai che la pel n'è betg permeabla.

Sch'igl èn avant maun guants, duain els vegnir duvrads. Guants protegian vicendaivlamain oravant tut er cunter malsognas che pon vegnir transmessas facilmain sco p.ex. epatitis. Ils guants èn ina mesira d'igièna. Ina periclitaziun dal blessà pervia d'in agid ch'è vegnì prestà memia tard mo pervia da quai ch'i n'eran avant maun nagins guants n'è dentant betg giustifitgada.

➤ En cas d'in contact da la pel cun sang ester:

- Lavar la pel bain cun savun suenter la prestaziun da l'agid.

➤ En cas d'in contact d'ina plaja averta cun sang ester (p.ex. ferida cun ina guglia duvrada):

- Nettegiar la ferida correspondent a bain cun in med da dischinfecziun e contactar obligatoricamain il servetsch d'assistenza e da segirezza u il medi dal stabiliment.

Decleraziuns davart las singulas noziuns

AIDS

Questa noziun è la scursanida dad "Acquired Immunodeficiency Syndrome" e vul dir ch'insatgi è s'acquistà in defect dal sistem d'immunitad, vul dir ina deblezza dal sistem d'immunitad. Questa deblezza dal sistem d'immunitad vegn chaschunada d'ina infecziun cun il "Human Immunodeficiency Virus", curt HIV.

Il HIV attatga tranter auter directamain las cellas gidantras (limfocits T4 u cellas T) ch'èn impurtantas per ch'il sistem d'immunitad funcziuneschia. Sch'il sistem d'immunitad è indebli, è il corp expost a bleras infecziuns.

Svilup da la malsogna

Il cumenzament na bada la gronda part dals umans nagut da l'infecziun. En il corp però ha lieu in ferm cumbat tranter il sistem d'immunitad ed ils virus. Suent l'infecziun sa furman tar tut ils umans anticorpuls HIV en il sang.

Trais fin sis emnas suenter l'infecziun sa fan valair temporarmain savens sintoms che sumeglian in dafraid sco unfladiras dals nufs limfatics, fevra, mal la gula, mal il chau e mal las giugadiras, eczem. Suent èn ins blers onns (la durada è individualmain differenta!) senza mals. Alura pir prorumpa AIDS: Il sistem d'immunitad è indebli extremamain, il corp è fitg sutapost a bleras malsognas, sch'i na vegn betg fatg in tractament cun medicaments.

Co realiseschan ins che AIDS è prorut?

Il sistem d'immunitad da l'agen corp collabescha totalmain. Ins è sutapost a tut las infecziuns pussaivlas che vegnan chaschunadas da bacterias, da virus, da bulieus ed ins daventa grevamain malsaun. Ina malsogna tipica pervia da AIDS è il sarcom da Kaposi, in tip da cancer da la pel ch'è uschiglio fitg rar.

Test dad anticorpuls HIV

Sche Vus n'essas betg segira u segir, sch'il virus HI è vegnì transferì sin Vus, pudais Vus laschar far in test. Il test dad AIDS è in test dad anticorpuls HIV. I dura 12 emnas (fanestra diagnostica) fin ch'ina infecziun po vegnir esclusa cun segirezza. Igl è pussaivel da far in test gia 5 emnas suenter in eveniment. Suent tut en tut 3 mais sto il test dentant vegnir repetì per survegnir in resultat segir.

In resultat negativ da test vul dir ch'i n'èn vegnids chattads nagins anticorpuls cunter il virus HI en il sang. Quai vul dir che la persuna respectiva n'è betg infectada cun il virus HI.

In resultat positiv dal test vul dir ch'ins ha chattà anticorpuls cunter il virus HI en il sang. Quai signifitga che la persuna respectiva è infectada cun il virus HI e po transferir il virus sin autras persunas. HIV-positiv na vul però anc betg dir che la malsogna AIDS è prorutta. Sche e cura che la malsogna prorumpa, n'è betg segir.

Vus pudais laschar far in test tar il medi dal stabiliment suenter preannunzia u tar in post da test anonim (infurmaziuns tar l'agid grischun cunter AIDS, tel. 081 / 252 49 00). Il resultat dal test è suttamess al secret medicinal e na dastga betg vegnir dà vinavant senza Voss consentiment. Tests tar in post anonim garanteschjan plinavant che Vus na stuais – pli tard – temair nagins dischavantatgs en dumondas da l'assicuranza sociala.

Vus As pudais laschar cussegljar tar l'agid grischun cunter AIDS davart questas e davart ulteriuras dumondas (per telefon en moda anonima u persunala suenter ina preannunzia telefonica).

Infurmaziuns detagliadas davart la cussegliaziun dad AIDS chattais Vus en la vetrina davant la cantina.

Agid grischun cunter aids

Agid grischun cunter aids, Lürlibadstr. 15, 7000 Cuir – telefon 081 252 49 00